

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Secundus In Octo Libros Physicorum Aristotelis

Crespin, François

Bruxellæ, 1652

Disputatio V. De Spatiis Imaginariis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95369)

DISPUTATIO QUINTA.

De Spatiis Imaginariis.

DUBIVM I.

Quid sint Spatia Imaginaria.

I. **C**onstat inprimis spatia illa, quia Imaginaria, non esse realia positiva aut negationes ubicationis realis non tollibiles, ut docet P. Compt. Disp. 33. Phys. Sect. 2^a. quia, per impossibile, omni cessante & impossibili facta imaginatione, negationes ubicationis realis non tollibiles suo modo essent; & tamen eo casu spatia imaginaria cessarent & impossibilia essent; ac proinde spatia imaginaria esse non possunt: deinde vel præfatus P. Comptonus per ly *imaginaria* intelligit imaginata vel imaginabilia? 1um jam refutatum est, imò illæ negationes suo modo sunt, licet imaginatæ non sint; ad 2um autem frustra negationes illas requirit, quia licet non essent, sed earum loco ubicationes reales, adhuc spatia imaginabilia essent; denique Disp. cit. Sect. 1. n. 3. docet spatia imaginaria debere esse actû; quod intelligi non potest si sint negationes; quia negationes actû esse, idem est ac non esse actû, esse, esse actû, quia negationes sunt non esse actû, ut consideranti patebit, dicta supra Disp. 5^a. de privatione; ista autem sunt contradictoria.

RESOLUTIO.

II. **D**ico, spatia imaginaria, non nisi imaginariè, imaginaria dicuntur, & attentis proprietatibus, quæ illis à Theologis & Philosophis communiter tribuuntur, ut, quòd sint spatium infinitè extra cœlos diffusum, æternum, capax (puta per non repugnantiam) corporis, &c. omnino cum spatiis realibus possibilibus confundi debent. Probatur Resolutio, quia his proprietates illæ conveniunt, nec aliter commodius videntur explicari posse, ergo, &c.

III. Dixi, non nisi imaginariè, quia revera, non nisi, quia hæc spatia possibilia imaginamur nobis ad instar nebulæ obscuræ aut aëris in infinitum diffusi, imaginaria dicuntur; unde S. Augustinus de Civit. lib. 1°. cap. 5°. insinuat spatia imaginaria inanes esse hominum cogitationes, quibus infinita imaginantur loca, uti tempora imaginaria inanes hominum cogitationes, quibus inaniter cogitant præterita tempora vocationis Dei. Hisque consonanter Conf. lib. 7°. cap. 1°. & 5°. spatia illa, vocat spatiosum nihil.

DUBIVM II.

An Deus sit actû in Spatiis Imaginariis.

RESOLUTIO.

IV. **D**ico, Deus nō est actû in spatiis imaginariis; ita Bonaventura, Scotus, Valquez, Capreolus, Oviædus, D. Fromondus de Anima lib. 3. c. 10. & plures alii, apud Compt. hic contra Suarez, Majorem, Sorum, Hurtadum, Arriagam, Fonseca, Comptonum & plures alios, quos citat.

V. Probatur, quia non aliter Deus est in spatiis imaginariis, quàm ipsa sint Deo actû præsentia; sed

illa non sunt Deo actû præsentia, ergo, &c. Major patet; probatur minor ex dictis. n. 1°.

VI. Nec dicas, illa esse actû possibiliter Deo præsentia; non verò actû actualiter. Quia apertus est lusus in terminis; nam sicut totum esse, & totaliter esse, non distinguuntur, ne totum & partes distinguantur; ita nec actû esse & actualiter esse distinguuntur; imò illa esse actualiter possibiliter, idem est, ac esse actualiter, & non esse actualiter; quia ly *possibiliter* dicit non esse actualiter; quæ (ut supra insinuavimus) sunt contradictoria.

VII. Objicies 1°, Deus est extra mundum realiter immensus, & juxta Trimegistum *sphæra intelligentibus, cujus centrum ubique, circumferentia nusquam*; alioqui producto novo mundo ultra cœlos non esset illi præsens; vel si esset illi præsens, esset etiam in medio, vel non? si 1um, ergo esset in spatiis imaginariis, uti ista sunt: si 2um, ergo esset à seipso divisus uti illi mundi, quod est absurdum, ergo, &c.

VIII. Respondeo negando ultimam consequentiam; & dico, quòd Deus, si produceretur novus mundus, foret illi præsens, & in medio inter utrumque; non quidem tamquam in spatio imaginario; sed tamquam spatium immensum reale à se & sua immensitate Divina realiter indistinctum: hinc optimè August. 7. Confess. cap. 5°. (quod sine ratione D. Fromondus de Anima lib. 3°. cap. 10. art. 1°. docet ab Augustino retractari, cum id verissimum sit, sensu dato) mundus in Deo est velut spongia parva in oceano immenso, qui ultra spongiam latè fusèque secundum propriam substantiam distenditur; & ad rem nostram scriptura Iob 11. & lib. 3°. Regum cap. 8°. ubi dicitur Deus excelsior cœlis, cœlos cœlorum eum non capere, &c. unde probare non possum, quòd ait Hugo Cavallus Schol. ad Scotum 1. d. 37. *Omnes ferè antiqui Theologi tenent Deum modo non esse extra cœlum*, & approbat D. Fromondus loco citato; licet verum sit quòd D. Fromondus ibi docet *nec Deum magis jam in quadam immensa extra mundum vacuitate esse, quàm erat in sole, aut lapide antequam sol, aut lapis crearentur*. dato quòd etiam in his tunc erat, tamquam spatium reale à se & sua immensitate realiter indistinctum; quòd Catholicè negari posse non videtur.

IX. Objicies 2°, ante mundum conditum Deus erat actû in temporibus imaginariis, ergo & in spatiis imaginariis & consequenter etiam jam est in spatiis imaginariis ultra mundum.

X. Respondeo negando antecedens; quia ista actû tempora imaginaria haud minùs sunt chymærica, quàm spatia imaginaria; unde sicut Deus ultra cœlos jam est spatium reale suæ immensitatis, ita ante mundum conditum fuit tempus reale suæ æternitatis, & in ea sola existens.

XI. Instabis, ante mundum conditum fuit fluxus de parte temporis possibilis correspondens tali virtualitati æternitatis, ad aliam sequentem; sed ille fluxus est tempus imaginarium, & Deus ante mundum conditum erat actû in isto fluxu, ergo, &c.

XII. Respondeo distinguendo majorem, ante mundum

mundum conditum fuit fluxus, &c. distinctus à producibilitate entis passivæ, & activæ Dei, correspondente Dei æternitati ante mundum conditum ab æterno quasi fluenti, nego maiorem: indistin-

ctus, concedo maiorem; sed hoc tantum est Deum fuisse actum in sua æternitate, quæ secundum te procul dubio non est tempus imaginarium, sed realiter Deus ipse.

DISPUTATIO SEXTA.

De Motu, Duratione, & Tempore.

I. **M**OTUS dupliciter considerari potest 1º, ut latius est, quomodo dicitur motus localis; 2º ut mutatio est, quomodo ab Aristotele definitur *actus entis in potentia*, id est actus entis perfectibilis per ipsum actum, ut ulterius perfectibilis per similem actum, quod congruit ejus doctrinæ, quæ docet motum debere esse continuum successivum. Hoc præmissis, fit

D V B I V M I.

Quid motus localis? quæ causa proxima motus in projectis, & an projecta quiescant in puncto reflexionis.

Ante Resolutionem
II. Suppono motum localem posse dupliciter considerari: 1º ut est successivus; 2º ut instantaneus. Hoc supposito, fit

R E S O L U T I O I.

III. **D**ico 1º, motus localis successivus est continua & successiva adductio ad diversa loca, ita ut terminus à quo semper deferatur & acquiratur terminus ad quem: Instantaneus est adductio ad locum, vel loca, instantaneè; quod autem hic admittamus motum localem instantaneum, mirum videri non debet; quia non est ratio negandi mobile in instanti moveri localiter ad locum sibi immediatum: unde dic motui successivo correspondere ubi fluens, instantaneo permanens, quo tamen sensu dici debeat instantaneus, satis constat ex dictis supra.

R E S O L U T I O II.

IV. **D**ico 2º, causa proxima motus in projectis est ipse motor seu projiciens.

V. Probatur, causa proxima motus in projectis, vel est ipse motor seu projiciens, vel aer medius, vel impulsus seu impetus illis à projiciente impressus; aliud enim non suppetit; sed neque 2º, neque 3º dici potest, ergo 1º dici debet.

VI. Probatur minor pro 1ª parte videlicet quod non aer medius, contra Simplicium, Themistium, Albertum & Perciram: quia frequentissime moventur contra impetum aeris, seu flantis venti, etiam celerissime, ut patet ex glande è tormento bellico emissâ: 2º omnis motus aeris, cum sit ad replendum locum à corpore projecto relictum, potius motum projectorum præsupponit, quam ponit: 3º motus aeris, præsertim flante vento, est valde irregularis, modò in unam, modò in aliam partem; motus tamen sagittæ, aut glandis ex tormento bellico, valde regularis, & rectâ viâ, ergo, &c.

VII. Confirmatur, dari potest motus projectorum in vacuo; sed ibi nullum medium, ergo causa proxima illius motus non est aer medius.

VIII. Probatur minor pro 2ª parte, videlicet, quod neque impulsus seu impetus à projiciente projectis impressus; quia verisimilius est non dari.

IX. 1º. Quia illa qualitas nulli subiecto esset proportionata, non imprimis gravi; quia faceret illud moveri sursum contra naturam, & deorsum celerius quàm exigit: neque etiam levi; quia faceret illud moveri deorsum contra naturam, & sursum celerius quàm exigit; non datur autem aliud, cui esset contraturalis & proportionata, ut per omnes discurrenti patebit.

X. 2º. Quia illa qualitas esset incorruptibilis defectu contrarii: non enim gravitas projecti esset illi contraria (ut malè insinuat Arriaga) quia vehementissimus impulsus nihil remittit gravitatis projecti, deinde quia eidem qualitati non contrariantur plures qualitates, gravitati verò contrariatur levitas; denique gravitas potius confert ad impulsus receptionem, quàm illi contrarietur, nam gravia facilius impulsus recipiunt, difficulter levia, ut supra.

XI. 3º. Non est assignabilis causa à qua effectivè conservaretur; non enim ipse projiciens, quia sæpius desinit ante finem motus, causa autem in sententia ipsorum non potest agere si non sit; non etiam aer intermedius, quia resistit impulsui, præsertim si sit ex adverso flantis venti; & statim sequeretur causam proximam impulsus projectorum esse aerem medium, contra probationem minoris pro 1ª parte; deinde impulsus ille ab eadem causa conservari deberet in vacuo, ac jam in pleno: non denique ab ipso mobili, quia nemo conservat hostem in sinu, nec mobile cognoscit naturam impulsus, tantam vel tantam illius durabilitatem, ut potius uno tempore, quàm alio cesset illum conservare; nec habet vim illum 1º producendi, cur igitur conservandi vim haberet? recurrere verò ad Deum tamquam causam illius conservativam & destructivam, uti recurrunt, Gabriel, Okamus, Ruvijs, Murcia, &c. dicendo impulsus esse naturæ fluxum, ac proinde petere tantum durare, & non plus (preterquam quod lubenter audirem quænam sit fluxus in impulsibus, qui continuo terræ per conculationem imprimuntur; aut simili corpori, quod impulsus, non movetur) indignum est Philosopho, ut sæpius dixi, illudque unicuique mihi sufficit ad negandum impulsus; ergo non datur impulsus: vide dicta lib. 2º. Disp. 3. Dub. 1º.

XII. Probatur consequentia probationis Resolutionis ex Aristotele hic cap. 10. *Neceesse enim est hoc quidem dicere, id quod primum movet, esse ut aer, aut aqua, aut aliquid hujusmodi, quod moveri moverique aptum est, possit movere: subsumo, sed movendo mobile movetur, ergo movetur ab eo, quod primum movet seu à projiciente: & paulò infra, simul atque is qui movet movere desinit, desinit moveri: scilicet mobile*